YOSHLAR BANDLIGINI OSHIRISHDA ZAMONAVIY KASBLAR VA FRILANS IQTISODIYOTINING ROLI

Ubaydullayeva Nozima Abbosbek Qizi
Namangan davlat universiteti
Iqtisodiyot fakulteti
Email: ubaydullayevanozima31@gmail.com
https://orcid.org/0009-0000-1479-2780

Annotatsiya. Mazkur maqolada yoshlar bandligini ta’minlashda zamonaviy kasblar va frilans iqtisodiyotining o‘rni ilmiy jihatdan tahlil qilingan. Tadqiqot davomida raqamli texnologiyalar rivojlanishi natijasida yuzaga kelgan yangi kasblar, masofaviy ish faoliyati hamda frilans platformalarining yoshlar daromadiga ta’siri o‘rganildi. Shuningdek, zamonaviy mehnat bozorida raqamli ko‘nikmalarning ahamiyati yoritilib, yoshlar bandligini oshirishga qaratilgan innovatsion takliflar ishlab chiqildi. Tadqiqot natijalari frilans iqtisodiyoti yoshlar uchun yangi imkoniyatlar yaratishini ko‘rsatadi.

Kalit so‘zlar: Yoshlar bandligi, frilans iqtisodiyoti, zamonaviy kasblar, masofaviy ish, raqamli iqtisodiyot, IT texnologiyalar, bandlik.

Аннотация. В данной статье научно анализируется роль современных профессий и фриланс-экономики в обеспечении занятости молодежи. В ходе исследования изучены новые профессии, возникшие в результате развития цифровых технологий, дистанционная занятость и влияние фриланс-платформ на доходы молодежи. Также раскрыта важность цифровых навыков на современном рынке труда и разработаны инновационные предложения по повышению занятости молодежи. Результаты исследования показывают, что фриланс-экономика создает новые возможности для молодежи.

Ключевые слова: Занятость молодежи, фриланс-экономика, современные профессии, дистанционная работа, цифровая экономика, IT-технологии, занятость.

Annotation. This article scientifically analyzes the role of modern professions and the freelance economy in increasing youth employment. The study examines new professions created by digital technologies, remote work activities, and the impact of freelance platforms on youth income. It also highlights the importance of digital skills in the modern labor market and develops innovative proposals aimed at increasing youth employment. The research results show that the freelance economy creates new opportunities for young people.

Keywords: Youth employment, freelance economy, modern professions, remote work, digital economy, IT technologies, employment.

Kirish. Bugungi kunda dunyo iqtisodiyotida yuz berayotgan raqamli transformatsiya jarayonlari mehnat bozorining shakllanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Zamonaviy texnologiyalar, internet va sun’iy intellektning rivojlanishi natijasida yangi kasblar paydo bo‘lib, an’anaviy ish faoliyatining shakli o‘zgarib bormoqda. Ayniqsa, yoshlar uchun masofaviy ish, frilans faoliyat va onlayn xizmatlar orqali daromad topish imkoniyatlari kengaymoqda.

O‘zbekistonda ham yoshlar bandligini ta’minlash davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. So‘nggi yillarda IT Park, raqamli ta’lim platformalari va startap loyihalarining rivojlanishi yoshlarning zamonaviy kasblarga bo‘lgan qiziqishini oshirmoqda. Natijada dasturlash, grafik dizayn, SMM, tarjimonlik, kopirayting va video montaj kabi kasblarga talab ortib bormoqda.

Frilans iqtisodiyoti esa bugungi kunda global mehnat bozorining muhim tarkibiy qismiga aylanmoqda. Bu tizim yoshlarning ofisga bog‘lanmagan holda mustaqil ishlashiga, xorijiy buyurtmachilar bilan hamkorlik qilishiga va qo‘shimcha daromad topishiga imkon yaratmoqda.

Mazkur maqolaning asosiy maqsadi — yoshlar bandligini oshirishda zamonaviy kasblar va frilans iqtisodiyotining rolini tahlil qilish hamda ushbu yo‘nalishdagi mavjud muammolar va istiqbolli yechimlarni ilmiy asosda yoritishdan iborat.

Adabiyotlar sharhi. Yoshlar bandligi va frilans iqtisodiyoti masalasi ko‘plab xalqaro tashkilotlar hamda iqtisodchi olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Xususan, Xalqaro mehnat tashkiloti (ILO) hisobotlarida raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi yoshlar uchun yangi ish imkoniyatlarini yaratishi ta’kidlangan. World Economic Forum tomonidan e’lon qilingan “Future of Jobs Report” tadqiqotida kelajakda eng talabgir kasblar qatoriga dasturlash, sun’iy intellekt, data-analitika va raqamli marketing yo‘nalishlari kiritilgan. Tadqiqotda masofaviy ish va frilans faoliyatining global mehnat bozoridagi ulushi ortib borayotgani qayd etilgan.

Mahalliy iqtisodchi olimlar tomonidan ham yoshlar bandligini oshirishda raqamli texnologiyalarning ahamiyati o‘rganilgan. Tadqiqotlarda IT ta’limini rivojlantirish, yoshlarni zamonaviy kasblarga o‘qitish hamda onlayn platformalar orqali ish bilan ta’minlash masalalariga alohida e’tibor qaratilgan.

Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, frilans iqtisodiyoti yoshlar uchun moslashuvchan va mustaqil mehnat shakli sifatida shakllanmoqda.

Tadqiqot metodologiyasi. Mazkur tadqiqotda tahliliy, statistik va taqqoslash usullaridan foydalanildi. Tadqiqot davomida xalqaro tashkilotlar hisobotlari, ilmiy maqolalar hamda O‘zbekistonda yoshlar bandligi bo‘yicha statistik ma’lumotlar o‘rganildi.

Shuningdek, zamonaviy kasblarning mehnat bozoridagi o‘rni va frilans platformalarining iqtisodiy samaradorligi tahlil qilindi. Tadqiqotda Upwork, Fiverr va Freelancer kabi xalqaro platformalar faoliyati ham o‘rganilib, ularning yoshlar daromadiga ta’siri baholandi.

Tadqiqot natijalariga ko‘ra, zamonaviy kasblarning rivojlanishi yoshlar bandligini oshirishda muhim omil bo‘lib xizmat qilmoqda. Ayniqsa, IT va raqamli xizmatlar sohasidagi kasblar yuqori daromad manbai sifatida shakllanmoqda.

Bugungi kunda ko‘plab yoshlar dasturlash, grafik dizayn, mobil ilova yaratish, video montaj, SMM va kopirayting orqali mustaqil daromad topmoqda. Frilans platformalari esa ularga xorijiy mijozlar bilan ishlash imkonini bermoqda. Bundan tashqari, frilans iqtisodiyoti yoshlarning vaqt va hududga bog‘liq bo‘lmagan holda

ishlashiga yordam bermoqda. Bu ayniqsa talaba-yoshlar va qishloq hududlarida yashovchi yoshlar uchun qulay imkoniyat yaratmoqda. Shu bilan birga, ayrim muammolar ham mavjud. Jumladan, ingliz tili bilimi yetishmasligi, internet sifati va raqamli ko‘nikmalarning pastligi yoshlarning xalqaro frilans bozorida faol ishtirok etishiga to‘sqinlik qilmoqda.

Xulosa va takliflar. Xulosa qilib aytganda, zamonaviy kasblar va frilans iqtisodiyoti yoshlar bandligini oshirishning muhim vositalaridan biri hisoblanadi. Raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi yoshlar uchun yangi daromad manbalari va xalqaro mehnat bozoriga chiqish imkoniyatlarini yaratmoqda.

Tadqiqot asosida quyidagi innovatsion takliflarni ilgari surish mumkin:

1. Har bir hududda “Frilans markazlari” tashkil etish;
2. Talabalar uchun xalqaro frilans platformalarida ishlash bo‘yicha bepul kurslar ochish;
3. Ingliz tili va IT ko‘nikmalarini integratsiyalashgan holda o‘qitish;
4. Yosh frilanserlar uchun soliq imtiyozlarini joriy etish;
5. Mahalliy frilans platformasini yaratish va uni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlash;
6. “Bir yosh — bir raqamli kasb” dasturini amalga oshirish.

Mazkur takliflarning amalga oshirilishi yoshlar bandligini oshirish, ishsizlikni kamaytirish hamda mamlakatning raqamli iqtisodiyotdagi raqobatbardoshligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti. “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi to‘g‘risidagi qaror. — Toshkent, 2020.
2. World Economic Forum. The Future of Jobs Report 2024. — Geneva: WEF, 2024. — 310 p.
3. International Labour Organization. Global Employment Trends for Youth 2024. — Geneva: ILO, 2024. — 198 p.
4. United Nations Development Programme (UNDP). O‘zbekistonning raqamli iqtisodiyoti: raqamli tadbirkorlik va sun’iy intellekt holati. — Toshkent, 2024. — 85

b.

5. Jahon banki. World Development Report 2021: Data for Better Lives. — Washington DC: World Bank, 2021. — 289 p.

6. Schwab K. The Fourth Industrial Revolution. — New York: Crown Business, 2017. — 192 p.

7. To‘xtayev J., Axmedov S. Yoshlar bandligini ta’minlashda raqamli iqtisodiyotning ahamiyati // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. — 2023. — №4. — B. 56–63.

8. Karimov B. Frilans iqtisodiyoti va masofaviy ishning rivojlanish tendensiyalari // Zamonaviy iqtisodiyot va ta’lim. — 2024. — №2. — B. 71–78.

9. O‘zbekiston Respublikasi Statistika agentligi. Yoshlar bandligi va mehnat bozori ko‘rsatkichlari statistik to‘plami. — Toshkent, 2024.

10. IT Park Uzbekistan. O‘zbekistonda IT xizmatlari eksporti bo‘yicha yillik hisobot. — Toshkent, 2024.